

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 12. maja 1875.

Obseg: Še nekaj o knavru ali smrekovem lubadarji. — Oznaniło c. kr. deželne vlade Kranjske. — Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi. (Dalje.) — Društvo za povzdigo konjereje na Štajarskem. — Ponudba zaradi naselitve v Slavoniji. — „Skutnik = skupnik“. (Dal.) — Turjaški Hervard. — Ponarejeni bankovci. (Dalje.) — Iz deželnih zborov. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Še nekaj o knavru ali smrekovem lubadarji.

V zadnjem listu so „Novice“ poročale, da je c. k. ministerstvo kmetijstva družbi kmetijski poslalo knjižico, katera popisuje življenje tega gozdom jako škodljivega kukca in uči, kako ga pokončavati.

Čeravno so „Novice“ že leta 1868 svoje bralce seznanile s tem mrčesom, je vendar treba, da zdaj ponovijo poduk o njem, ker ga se ni nam bati le od daleč, ampak ki ga imamo, žalibog, že v lastni deželi, posebno na Gorenškem.

Ker se ministerska knjižica vjema s tem, kar bremo v „prirodopisu živalstva“ od Matice izdanega, zato naj objavimo kratki popis knavra ali smrekovega lubadarja iz te knjige, tako-le se glaseči:

Smrekov lubádar ali pisar (der Fichtenborkenkäfer oder Buchdrucker, Böstrichus typographus) je samo 2 črti dolg, 1 črto širok, rjav in popolnoma valjast. Mala glava je skoro popolnoma skrita pod velikim zbočenim vratnim ščitom in jako kratke tipalnice so kijaste. Pokrovke so na koncu vtisnjene in imajo na strmem robu ob vsaki strani štiri zobce.

Da-si je lubádar majhen hrošč, vendar je jeden najškodljivših in je časih že velike smrekove gozde uničil. Okoli začetka ali srede meseca maja roji, potem se vrta pod smrekovo skorjo in si izdolbe raven in dolg rov, kamor polaga svoja jajca. Izleze ličinke so podobne majhnim, breznogim, blede rumenkastim črvičem in dolbejo lepo zvite, vedno širje postranske rove ter se na razširjenem koncu (v zibeli) zabubijo. Razviti hrošči pregrizejo potem lub in izleté zapustivši na lubu drobne luknjice, kakor bi bil s svincem prestreljen. Navadno si izbere le stara, boleha, posušena ali od vetra podrtá drevesa in stare parobke, ali pa posekan les. Ako se je pa jako zaplodil, napada tudi popolnoma zdrava in dorasla debela. Taka drevesa se poznajo po tem, da se začno v vrhu in tudi po vejah igle rdečiti in potem se kmalu posuše popolnoma. Najgotoviši pripomoček, zatreti tega škodljivega hrošča, ki je 1783 na Harzu v enem letu 2 milijona debel usušil, je ta, da se vsa suha ali boleha drevesa iz gozda spravijo. Ako se je lubádar že jako zaplodil, takrat ga je tudi dobro loviti na posebna drevesa, ki se nalašč posekajo in z vejami vred ležati pusté. V taka drevesa se lubádar najrajši naseli, potem se drevesa spravijo iz gozda, ali pa se obelijo in lub se z zalego vred sožgé.

Je še več družih lubádarjev, ki so več ali manj škodljivi. Tukaj omenimo le: borovega lubádarja (der Kiefernbastkäfer oder Waldgärtner, Hylesinus piniperda), rujavega hrošča z rilčkasto podaljšano glavo, katere ne more pod vratni ščit skriti. Vrta se posebno v mlade borove veje, da potem odpadejo, in je drevo videti, kakor bi bilo obrezano. Nadalje so še razni likarji (Splintkäfer, Eccoptogaster), ki se poznajo po vzvišenem zadku. Žive samo v listnatem drevju in posebno brestom, hrastom in slivam škodujejo.

Lubádarji so majhni valjasti hrošči brez rilčka, kratke glave in kratkih kolenčastih, kijastih tipalnic. Njihove črvičaste ličinke živé družbeno pod drevesnim lubom v sosebnih rovih med skorjo in lesom. To pa drevju jako škoduje, ker se po teh rovih prekida sokov tok v deblu, vsled česar se mora drevo posušiti.

Oznaniło c. k. deželne vlade Kranjske.

Da se odvrne nevarnost, katera preti gozdom po smrekovem lubadarju (lubadnem kukcu ali knavru), ki se je pokazal in se množi tudi na Kranjskem, oglasili so se na spodbud c. k. deželnega gozdnega nadzornika v raznih deželnih oddelkih izvedenci z domoljubno povoljnostjo, da hočejo imenovano nevarnost, kjer se nahaja, opazovati in s svetom in dejanjem podpirati politične oblasti in tudi posestnike gozdov pri naredbah v odvrnitev pretijoče škode.

V ta namen so se ustanovile 4 gozdne komisije, in sicer:

I. Ena gozdna komisija za okraje okrajnega glavarstva Radoljskega, Kranjskega, Kamniškega in Ljubljanskega, v kateri so gospodje:

Karol Seitner, viši logar na Javorniku,
France Miklitz, c. kr. viši logar v Radoljici,
France Rupnik, gozdni oskrbnik v Radoljici,
Marka Kosmač, kr. ogerski viši logar v pokoju v Kamniku,
Primož Rant, gozdni oskrbnik v Škofjiloki,
France Witschel, deželni merec in bivši logar.

II. Ena gozdna komisija za okraje okrajnega glavarstva Postojnskega in Logaškega; v tej komisiji so gospodje:

Jože pl. Obereigner, viši logar v Šnepergu,
Anton Schönwälder, c. k. viši logar v Idriji,
Adalbert Sallaschek, gozdni oskrbnik v Idriji,
Filibert Pavlin, viši logar v Senožečah,

Rudolf Lasky, gozdni kontrolor v Ilirski Bistrici,
France Witschel, deželni merec in bivši logar.

III. Ena gozdna komisija za okraje okrajnega glavarstva Kočevskega, Črnomeljskega in Novomeškega, v kateri so gospodje:

Ernest Faber, viši logar v Kočevji,
Mavricij Hladik, viši logar v Soteski,
Edvard Rande, viši logar v Gradacu,
France Blahna, viši logar v Ribnici,
France Witschel, deželni merec in bivši viši logar.

IV. Ena gozdna komisija za okraje okrajnega glavarstva Krškega in Litijskega; v tej komisiji so gospodje:

Mavricij Scheier, viši logar v Ratečah,
Adalbert Weizer, c. kr. gozdni oskrbnik v Kostanjevici,
Prokop Bohntinsky, viši logar v Boštanji,
France Witschel, deželni merec in bivši viši logar.

Udje te komisije imajo sledeča pravila:

1. Vsak ud gozdne komisije se zaveže, da bo sam ali po osebstvu, kateremu zapoveduje, dobrovoljno in brez plačila čuval o priliki nad gozdi, nahajočimi se v njegovem okraju brez razločka v tem, katere vrste je gozdni posestnik, ter na se vzame dolžnost, da bo, kjerkoli opazi kak zarod lubadarja ali pa tako gospodarstvo z gozdom, da se je v njem treba bati lubadarja, to takoj naznanil c. k. politični okrajni oblastniji.

2. Vsak ud si bo prizadeval, gozdne posestnike, ki si ne morejo držati lastnega gozdnega osebstva, na njih prošnjo podučiti o bistvu in nevarnosti lubadarja, kakor tudi o vsaki priliki pomagati k občenemu blagostanju na gori imenovani način.

3. Postopanje gozdnih komisij in njih udov je v vsakem oziru podučljivo.

4. Vsak ud gozdne komisije mora, kolikor mu je po lastni službi mogoče, pripravljen biti, da pride na klic gozdnega posestnika ali politične oblastnije glede na slučaje pod 1. omenjene, kot izvedenec ali v posebno važnih slučajih na klic politične oblastnije v posvetovanje, ter mora s svetom in dejanjem pripomagati, da se odvrne nevarnost lubadarja in po njem pretijoča škoda.

5. Za pripomoč omenjeno pod 4. sme vsak ud gozdne komisije tirjati povračilo potnih stroškov.

6. Gozdne komisije so potrjene od c. kr. deželne vlade in imajo pravico, skupno ali posamno v gori imenovani namen vsak gozd ogledati, toraj imajo gozdni posestniki in tudi župani dolžnost, udom gozdnih komisij dajati naznanila, potrebna v gori omenjeni namen, in jih podpirati, kolikor morejo.

7. Tehnična vodba gozdnih komisij je izročena c. k. deželnemu gozdnemu nadzorniku.

Novi Kranjski panj

po Dzierzonovi osnovi.

Spisuje Luka Porenta, župnik in čebelar v Bohinji.

(Dalje.)

Iz tega je očitno, da je dobro spomladi in poleti čebelam, kedar se jim jesti daje, tudi malo vode med strd primešati; vendar se mi pa potrebno zdi, čebelarje zastran pitanja s tako mešanico na nekatere reči opomniti, in sicer:

1. Zmešaj vselej le toliko medu z vodo, kolikor ga ravno takrat poklasti misliš; zakaj ko bi tako mešanico več časa v majoliki ali kaki drugi posodi ohranil, bi se ti znala skisati, in taka skisana reč bi potem

ne bila več zdrava hrana za čebele. — Če bi tedaj, kedar že vsem panjem jesti daš, še kaj take zmesi v majoliki ostalo, je pa še nekaterim panjem malo pridaj, nazadnje pa prazno majoliko in livnik v kaki bolj prazni panj položi, da ti bodo čebele oboje lepo obilzale in osnažile.

2. Ne pozabi, da je le spomladi in poleti dobro malo vode med strd primešati, kedar čebelam kladeš, ne pa tudi že prepozno postavimo takrat, kedar čebele že ajdo berejo, ali pa še celó v jeseni. Če namreč že prepozno poleti ali pa celó v jeseni vodo med strd mešaš, kedar kladeš, bi znale čebele to mešanico čez zimo ohraniti, čez zimo bi se jim pa lahko tak méd, ki je z vodo zmešan, v satovji skisal, in čebele bi prihodnjo spomlad od uživanja take skisane hrane prav lahko grižo dobile, katera je čebelam zeló zeló nevarna in škodljiva. (Dal. prih.)

Gospodarske novice.

Društvo za povzdigo konjereje na Štajarskem.

To društvo bode letos popisalo vse za pleme sposobne konje. Tak popis konj se bode letošnjo pomlad in prihodnje poletje po pozivu ministerstva za kmetijstvo izvrševal po vsem Štajarskem, kjer koli se gojijo konji. Tak popis, v katerem se imajo imenovati le kobile za pleme od 3. leta naprej, je jako potreben, da se ve, kje se konji redé, kje in v kolikšnem številu so kobile, takega plemena, kako so plodne, kajti le po tej poti more se zvedeti, koliko število žebcev se ima v kak kraj postaviti, bodi s z vstanovljenjem novih ali pa z dopolnjenjem že obstoječe štacije za plemenske žebce, in sicer s tem, da se bodo cesarski žebci dajali v privatno oskrbovanje, ali pa privatnim dovoljevalo žebce spuščati. — Dalje je namen, da se pri tem popisovanju kobil za pleme tudi napravi pregled deželskih konjskih plemen, v katerega se imajo staviti bolj kobile za pleme. S tem misli se doseči, da se najbolje kobile ne bodo jemale za vojsko, kakor tudi to, da se one razznanijo, da se po takem konjerejsko znanje bolj razširi in da konjerejci stavljajo neko čast v svoje delovanje. Upati je, da bodo štajarski konjerejci že svoji zdravi pameti z veseljem pozdravili to napravo, da bodo društvo kolikor mogoče podpirali in ničesa ne po opustili, da se pri tej pribžnosti popiše vsaj dve tretjini vseh kobil za pleme, da se po takem po ministerstvu dovoljenih 5000 gold. obrne na pravo korist deželi.

Ponudba zarad naselitve v Slavoniji.

Ako bi koga mojih rojakov veselilo preseliti se v Slavonijo, naj se pri meni oglasi, da mu na tanko povem vse, kako je tam, kjer sam osebno bil, in zemljo ogledal. Zemlja tukajšnjaja je dobra za vsakoršen pridelek.

Anton Šubel,

zidar na starem trgu hiš. št. 46
v Ljubljani.

Dostavek vredništva. Tudi gospodar Dular iz Korškega nam enako poroča, obljubivši, da bo, ker je tudi sam bil v Pakracu, več pisal „Novicam“ o tej zadevi. Vsakako je dobro, da se vs Slovenci, ki se mislijo v Slavoniji naseliti, poprej pomenijo med seboj, in če vkrenijo si novo domačijo izbrati, da jih kar več skupaj ob enem gre tje.